

פרק א (+ תחילת ב) הופעתו של שמואל הנביא

דף מקורות זה נועד ללוות את השיעור של נתנאל אלישיב, באתר www.binyanhatorah.com

מצוקתה של חנה העקרה

- (א) וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הַרְמְתִים צוֹפִים מְהֵרָה אֶפְרָיִם וְשָׁמוּ אֶלְקָנָה בֶן יִרְחָם בֶּן אֶלְיָהוּא בֶן תָּחוּ בֶן צוּף אֶפְרָתִי:
 (ב) וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשְּׁנִיית פְּנִנָּה וַיְהִי לַפְּנִנָּה יְלָדִים וְלַחַנָּה אֵין יְלָדִים:
 (ג) וְעֵלָה הָאִישׁ הַהוּא מְעִירוֹ מִיָּמִים יְמִימָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְזַבַּח לִיקְוֹק צְבָאוֹת בְּשֵׁלָה וְשֵׁם שְׁנֵי בָנֵי עָלִי חַפְנִי וּפְנָחָס כִּהְנִים לִיקְוֹק:
 (ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וַנִּתֵּן לַפְּנִנָּה אֲשֶׁתּוֹ וּלְכָל בְּנֵיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מְנוֹת:
 (ה) וְלַחַנָּה יָתֵן מְנָה אַחַת אֶפְרָיִם כִּי אֵת חַנָּה אָהַב וַיְקַוֶּק סָגֵר רַחֲמָה:
 (ו) וְכַעֲסָתָה צָרָתָה גַם כַּעַס בְּעִבּוֹר הַרְעָמָה כִּי סָגֵר יְקַוֶּק בְּעֵד רַחֲמָה:
 (ז) וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה מְדֵי עֲלֵתָה בְּבֵית יְקַוֶּק כֵּן תִּכְעַסְנָה וְתִבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל:
 (ח) וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁה חַנָּה לָמָּה תִבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבַבְךָ הַלּוֹא אֲנִכִּי טוֹב לְךָ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים:

תפילת חנה

- (ט) וַתִּקַּם חַנָּה אַחֲרַי אָכְלָה בְּשֵׁלָה וְאַחֲרַי שָׁתָה וְעָלִי הִכְהִין יָשֵׁב עַל הַפֶּסֶא עַל מְזוֹזַת הַיֵּכָל יְקַוֶּק:
 (י) וְהִיא מְרַת נֶפֶשׁ וְתִתְפַּלֵּל עַל יְקַוֶּק וּבִכָּה תִבְכֶּה:
 (יא) וַתִּדְרֹךְ נֶדֶר וַתֹּאמֶר יְקַוֶּק צְבָאוֹת אִם רָאָה תִרְאָה בְּעֵינַי אֲמַתְךָ וַיִּזְכְּרֵנִי וְלֹא תִשְׁכַּח אֵת אֲמַתְךָ וְנִתְתָּה לְאֲמַתְךָ זָרַע אֲנָשִׁים וְנִתְתִּיו לִיקְוֹק כָּל יְמֵי חַיָּו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ:

עימות עם עלי

- (יב) וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָה לְהַתְפַּלֵּל לַפְּנֵי יְקַוֶּק וְעָלִי שִׁמַּר אֵת פִּיהָ:
 (יג) וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ רַק שִׁפְתֶיהָ נִעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע וַיִּחַשְׁבָּה עָלֶי לְשַׁכְּרָה:
 (יד) וַיֹּאמֶר אֶלֶיהָ עָלִי עַד מָתִי תִשְׁתַּכְּרִין הֲסִירִי אֵת יַיִן מֵעֲלִיךָ:
 (טו) וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדַנִּי אִשָּׁה קִשְׁת רֹחַ אֲנִכִּי וַיִּין וְשִׁכַר לֹא שְׁתִּיתִי וְאֲשַׁפֵּךְ אֵת נֶפְשִׁי לַפְּנֵי יְקַוֶּק:
 (טז) אַל תִּתֵּן אֵת אֲמַתְךָ לַפְּנֵי בֵּת בְּלִיעֵל כִּי מֵרַב שִׁיחֵי וְכַעֲסֵי דִבְרַתִּי עַד הַנָּה:
 (יז) וַיַּעַן עָלִי וַיֹּאמֶר לְכִי לְשִׁלּוֹם וְאַלֶּיךָ יִשְׂרָאֵל יָתֵן אֵת שְׁלַתְךָ אֲשֶׁר שְׁאַלְתָּ מֵעַמּוֹ:

(יח) ותאמר תמצא שפחתך חן בעיניך ותלך האשה לדרכה ותאכל ופניה לא היו לה עוד:

לידתו של שמואל

(יט) וישכמו בבקר וישתחוו לפני יקוק וישבו ויבאו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו ויזכרה יקוק:
(כ) ויהי לתקפות הימים ותהר חנה ותלד בן ותקרא את שמו שמואל כי מיקוק שאלתיו:
(כא) ויעל האיש אלקנה וכל ביתו לזבח ליקוק את זבח הימים ואת נדרו:
(כב) וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והבאתיו ונראה את פני יקוק וישב שם עד עולם:
(כג) ויאמר לה אלקנה אישה עשי הטוב בעיניך שבי עד גמלך אתו אך יקם יקוק את דברו ותשב האשה ותינק את בנה עד גמלה אותו:

העלאת שמואל למשכן שילה

(כד) ותעלהו עמה כאשר גמלתו בפרים שלשה ואיפה אחת קמח ונגבל זין ותבאהו בית יקוק שלו והנער נער:
(כה) וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי:
(כו) ותאמר בי אדני חי נפשך אדני אני האשה הנצבת עמכה בזה להתפלל אל יקוק:
(כז) אל הנער הזה התפללתי ויתן יקוק לי את שאלתי אשר שאלתי מעמו:
(כח) וגם אנכי השאלתהו ליקוק כל הימים אשר היה הוא שאול ליקוק וישתחו שם ליקוק:

שמואל א פרק ב

שירת חנה

(א) ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי ביקוק רמה קרני ביקוק רחב פי על אויבי פי שמחתי בישועתך:
(ב) אין קדוש כיקוק כי אין בלתך ואין צור כאלהינו:
(ג) אל תרבו תדברו גבהה גבהה יצא עתק מפיכם כי אל דעות יקוק ולו נתכנו עללות:
(ד) קשת גברים חתים ונכשלים אזרו חיל:
(ה) שבעים בלחם נשכרו ורעבים חדלו עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה:
(ו) יקוק ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:
(ז) יקוק מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם:
(ח) מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם נדיבים וכסא כבוד ינחלם כי ליקוק מצקי ארץ וישת עליהם תבל:
(ט) רגלי חסידיו ישמר ורשעים בחשך ידמו כי לא בכח יגבר איש:
(י) יקוק יחתו מריבו עליו בשמים ירעם יקוק ידן אפסי ארץ ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו:

למה נתעקרו אימהות?

בראשית רבה (וילנא) פרשה מה ד"ה ד ויבא אל

ולמה נתעקרו האמהות?

ר' לוי משם רבי שילא דכפר תמרתא ורבי חלבו בשם ר' יוחנן:
שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן ומתאוה לשיחתן, שנאמר (שיר השירים ב) "יונתי בחגוי הסלע",
יונתי בחגוי – למה עקרתי אתכם? בשביל "הראיני את מראיך השמיעיני את קולך".

הקשר בין טהרת הנפש לאיכות הנשמה

החינוך הפשוט מתחיל משבא הילד לכלל איזו הכרה, והחונך המדעי מתחיל משיצא לאויר העולם, והאמוני מההתחלה היצרית, והתקדשתם והייתם קדושים.
(הרב אברהם יצחק הכהן קוק, מידות הראיה, אמונה א)

כל הנוהג מנהג זה, לא די לו שקידש נפשו וטיהר עצמו ותיקן דעותיו, אלא שאם היו לו בנים יהיו נאים וביישינים ראויים לחכמה ולחסידות, וכל הנוהג במנהגות שאר העם ההולכים בחושך יהיו לו בנים כמו אותם העם.

(רמב"ם, הלכות דעות ה/ה)

אין באלהות שינוי / הרמב"ם

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק א, ח-יא

הרי מפורש בתורה ובנביאים שאין הקב"ה גוף וגוייה שנאמר כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, והגוף לא יהיה בשני מקומות... אם כן מהו זה שכתוב בתורה ותחת רגליו, כתובים באצבע אלהים, יד ה', עיני ה', אזני ה', וכיוצא בדברים האלו, הכל לפי דעתן של בני אדם הוא שאינן מכירין אלא הנופות / הגופות / דברה תורה כלשון בני אדם, והכל כנויים הן... וכיון שנתברר שאינו גוף וגוייה יתברר שלא יארע לו אחד ממאורעות הגופות, לא חיבור ולא פיבוד, לא מקום ולא מדה, לא עליה ולא ירידה, ולא ימין ולא שמאל, ולא פנים ולא אחר, ולא ישיבה ולא עמידה, ואינו מצוי בזמן עד שיהיה לו ראשית ואחרית ומנין שנים, ואינו משתנה שאין לו דבר שיגרום לו שינוי...

(הלכות יסודי התורה, פרק א, מתוך הלכות ח; יא)

התפילה מעלה את הרצון / הרב אברהם יצחק הכהן קוק

אין התפלה חפצה לשנות שום דבר באלהות שהיא מקור הנצחיות ואינה בגדר ההשתנות, - אלא להתעלות עם כל השנויים החלים על הנפש, ועל כל העולם כולו במדה שהנפש קשורה בו, אל הרוממות האלהית. היא מדברת בענין האלהי, שהיא כוספת אליו, כפי מדותיה בחופש גדול, ובחופש זה מתגלה לה אורה ואמתה. היא מדברת אל ד', כאל מלך מושל העלול להשתנות, כאל אב המוכן לשינויים, כאל צדיק ונדיב המוסיף צדקה ונדיבות ע"י התעוררות מרוח אחר, מפני שכשהיא חפצה להתעלות אל האלהות הרי היא כבר מתעלה ברצונה, ורצונה הוא כל עצמות הויתה.

(הרב קוק, עולת ראיה, הדרכה התפילה וחלקיה, א [עמ' יד])